

– цифровізація бюджетного процесу: впровадження електронних систем управління фінансами та бюджетом дозволяє зменшити бюрократичні витрати та забезпечує швидкий доступ до інформації;

– впровадження сучасних технологій: використання електронних платформ для моніторингу проєктів та витрат, а також оптимізація адміністрування через ІТ-системи.

5. Оцінку результативності та соціального впливу:

– регулярна оцінка результатів фінансування: важливо оцінювати результати кожної програми для визначення її ефективності та доцільності подальшого фінансування;

– аналіз соціального впливу: включає оцінку того, наскільки фінансування покращило соціальні умови населення, знизило рівень бідності чи підвищило якість життя;

– ключові показники ефективності: визначення КРІ (ключових показників ефективності) для соціальних проєктів і регулярна їх оцінка забезпечують прозорість і контроль над виконанням цілей.

6. Державно-приватне партнерство:

– залучення приватного капіталу: розвиток державно-приватного партнерства для реалізації соціальних програм у сферах охорони здоров'я, освіти, житлового забезпечення, що зменшує навантаження на місцевий бюджет;

– спільні соціальні проєкти: участь приватного сектора у програмах соціальної підтримки інфраструктурних проєктів.

Оптимізація фінансових ресурсів, залучення додаткових джерел посприяє збільшенню фінансових можливостей на місцевому рівні, тим самим посилюючи здатність органів самоврядування до вирішення соціально важливих завдань. Водночас цільове фінансування та пріоритетність розподілу ресурсів дозволить сконцентруватися на програмах, які матимуть найбільший вплив на життя громадян. Контроль за використанням коштів і прозора звітність підвищать рівень довіри громади до місцевої влади, а громадський контроль за витратами додатково посилить відповідальність органів управління. Підвищення кваліфікації кадрів, цифровізація процесів і впровадження сучасних технологій дозволяють не лише зменшити адміністративні витрати, але й підвищити оперативність і точність у прийнятті рішень. Оцінка результативності програм допомагає вчасно коригувати фінансові стратегії й зосереджуватися на досягненні довготривалого соціального ефекту. Залучення приватного капіталу через державно-приватне партнерство дозволить оптимізувати використання ресурсів та залучити інвестиції у розвиток соціальної інфраструктури, що значно знижує навантаження на місцевий бюджет.

Ці напрями разом формують комплексний підхід, що сприяє ефективному управлінню та раціональному використанню коштів з місцевих бюджетів для фінансування соціальної сфери, орієнтованому на довготривалий соціальний ефект та підвищення рівня життя громадян.

Література

1. Міністерство фінансів України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/>.
2. Бортник С. М., Сєвідова І. О. Забезпечення організаційно-правових умов фінансування соціальної сфери України. 2023.

УДК 336.71: 004.056

Зоць Ярослав Олександрович, студент

Науковий керівник: Єгоричева С. Б., д.е.н., проф.

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ В УКРАЇНІ

Банківська система є ключовим елементом фінансової архітектури будь-якої розвинутої економіки, а її стабільність та надійність безпосередньо впливають на фінансову безпеку держави, загалом. Забезпечення банківської безпеки сьогодні є актуальним і архіважливим. Підвищення безпеки банківської сфери є дієвим методом превентивного антикризового управління національною економікою [1, с. 143]. В умовах економічної та політичної нестабільності питання забезпечення фінансової безпеки банків для України є особливо актуальним.

Аналіз сучасного стану фінансової безпеки банківського сектору України виявляє низку проблем, що становлять загрозу його стабільності. Основними серед них є наступні.

1. Високий рівень проблемних активів у банківських портфелях. За даними НБУ, станом на 1 жовтня 2024 року частка непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банків становила 32,3% [2]. Значні обсяги «токсичних» активів, які не генерують доходів, вимагають створення великих резервів, що відволікає ресурси банків і зменшує їх прибутковість і капітал, відповідно, скорочуючи обсяги ресурсів, що можуть бути спрямовані на підтримку розвитку економіки.

2. Проблеми ліквідності. Аналіз даних показує, що деякі українські банки стикаються з проблемами ліквідності, що може бути спричинено зниженням довіри вкладників, нестабільністю

ринкового середовища, а також недостатнім рівнем капіталізації та слабкою диверсифікацією активів [3, с. 3].

3. Недостатній розвиток внутрішніх фінансових ринків. Ця проблема ускладнює доступ комерційних банків до стабільних джерел капіталу та ліквідності. Обмежена кількість інвесторів та невисока активність учасників ринку призводять до скорочення можливостей для залучення ресурсів.

4. Високий рівень доларизації банківських активів і пасивів. За оцінками НБУ, рівень доларизації коштів клієнтів становить 33,1%, насамперед, через прискорену девальвацію гривні. Частка валютних коштів бізнесу зросла за останній час до 31,7% [2]. Це підвищує вразливість банків до валютних ризиків в умовах відсутності реальних засобів їхнього хеджування.

5. Цифровізація економіки. У світлі стрімкого розвитку технологій та змін у споживацьких уподобаннях банківські установи висувають перед собою завдання не лише забезпечити стабільність своєї фінансової системи, але й активно залучати клієнтів через високотехнологічні та інноваційні рішення. Такий підхід в банківській галузі стає критичним чинником, спрямованим на оптимізацію роботи, підвищення ефективності, а також мінімізацію витрат, але провокує і додаткові ризики – операційні, юридичні, репутаційні [4, с. 2].

6. Тиск підвищеного податку на прибуток банків. Викликом для банків може стати набрання чинності законодавчими змінами, що передбачають повторне підвищення ставки податку на прибуток для банків до 50% за 2024 рік. Це потребуватиме коригування бізнес-планів низки банків, деякі повинні будуть переглянути програми капіталізації, складені за результатами оцінки стійкості у 2023 році.

Отже, для забезпечення фінансової безпеки банківського сектору України, на думку науковців, необхідно вжити на різних рівнях комплекс заходів, спрямованих на підвищення надійності банківських установ. Зокрема, на макрорівні [5, с. 259-266]:

- створення підрозділу з нагляду (оверсайту) за державними банками в Міністерстві фінансів, що відповідатиме за управління державними активами, який розпочне своє функціонування відповідно до рекомендацій МВФ в рамках технічної допомоги;

- створення робочих груп високого рівня із представників зацікавлених сторін, що призведе до своєчасності їх застосування, оцінки існуючих перешкод урегулюванню, а отже, прискоренню темпів зниження обсягів проблемних кредитів;

- застосування як банками, так і інститутами банківського нагляду міжнародно визнаних тлумачень понять «кредити, що не обслуговуються» і «кредити, погашення яких відбувається в полегшеному режимі».

На мікрорівні [4, с. 4-5]:

- розробка нових фінансових продуктів, оптимізація структури пасивів та активів, а також посилення співпраці з центральним банком для отримання підтримки у кризових ситуаціях;

- використання сучасних інструментів внутрішнього контролю, ризик-менеджменту та комплаєнсу;

- посилення системи захисту інформації в банківській установі та вдосконалення засобів централізованого виявлення незаконних спроб проникнути до ресурсів банківської системи.

Важливу роль у забезпеченні фінансової безпеки банків відіграє Національний банк України, який має застосовувати комплекс макропруденційних інструментів регулювання та нагляду за банківською діяльністю. Також необхідно посилити координацію дій органів державної влади щодо забезпечення стабільності банківської системи та її стійкості до зовнішніх шоків [5, с. 250].

Таким чином, забезпечення фінансової безпеки банківського сектору є ключовим пріоритетом державної політики, що потребує комплексного та системного підходу з боку регуляторів, банківських установ та інших зацікавлених сторін.

Література

1. Барановський О., Лагно А. Природа фінансової безпеки банківської системи. *Світ фінансів*. 2022. № 3(72). С. 141–155.

2. Національний банк України. Огляд банківського сектору, листопад 2024 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-listopad-2024-roku>.

3. Тітов Д., Шедловський О. Фінансова безпека комерційних банків України в умовах нестабільності ринкового середовища. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-123>.

4. Теслюк С., Матвійчук Н., Левчук А. Фінансова безпека банківських установ в умовах цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-117>.

5. Барановський О. Рекомендації МВФ та Світового банку для інститутів банківського нагляду з реагування на кризові ситуації. *Acta academiae beregsasiensis. Economics*. 2024. № 5. С. 246–269.